

7. Використання тваринами знарядь праці. Елементарна розумова діяльність

Використання тваринами знарядь праці

У давнину існувала думка, що людина відрізняється від тварин тим, що може використовувати знаряддя праці. Та минув час, і виявилось, що використання знарядь праці не є винятковою ознакою людини.

Досить багато тварин також цілком успішно ними користуються. Як виявилось, для використання знарядь праці навіть наявність великого мозку не є обов'язковою умовою.

Невеликі поодинокі оси з родів Сфекс і Амофіла використовують камінці, будуючи нірки для своїх нащадків у сипучому піску. Щоб зробити цей пісок більш щільним, вони його утрамбовують камінцями

Досить популярні знаряддя праці й у птахів. Папуги часто використовують шматочки пластмаси чи металу для того, щоб підняти заціпку дверцят своєї клітки. Цікаво поводить ся зі знаряддями праці дятловий в'юрок з Галапагоських островів. Для здобування личинок комах з-під кори він використовує гострі гілочки або колючки кактусів

Серед ссавців головним претендентом на друге місце після людини з використання знарядь праці є шимпанзе. І Шимпанзе виготовляють і використовують досить багато знарядь. Це, наприклад, камені, за допомогою яких вони луцять горіхи; палички з обідраною корою для ловіння мурах і термітів; палиці для різних життєвих ситуацій (приміром, щоб дістати плід з тонкої гілки)

Серед тих небагатьох тварин, які постійно використовують знаряддя для задоволення якихось життєвих потреб, є морська видра. Харчуються ці тварини молюсками і морськими їжаками, і ті й інші укладені в захисні оболонки, з ними не впораєшся одними лише зубами і кігтями. Як тварини користуються знаряддями - для того щоб здолати ступки молюска або колючки їжака, калан використовує камінь. Він пірнає і дістає з дна плоский камінь розміром з кулак. Потім калан повертається на спину, кладе камінь собі на груди і, міцно затиснувши черепашку в лапках, сильно б'є її по імпровізованому ковадлу. Вподобаний камінь калан носить із собою під пахвою.

Відомі випадки використання тваринами різних предметів в лікувальних цілях. Мисливцям доводилося бачити, як поранений ведмідь робив з листя рослини, званої «овечий хвіст», тампон, яким закрив рану, що кровоточила. У літературі описані випадки, коли шимпанзе для припинення кровотечі прикладала до рани листя, що містить дубильні речовини. Дивовижною особливістю використовувати різноманітні знаряддя володіють слони. За допомогою своїх гнучких хоботів вони чухають собі спину палицями, гілками відганяють мух і, навіть, малюють картини за допомогою пензлів

Елементарна розумова діяльність

Розумова діяльність притаманна тваринам з добре розвинутою нервовою системою (серед безхребетних – головоногі молюски, а серед хребетних – рептилії, птахи й ссавці)

Особливість такої діяльності є здатність встановлювати зв'язки між предметами і використовувати їх у нових ситуаціях.

Ознаки розумової діяльності

Є здатність правильно передбачати хід якої-небудь події завдяки встановлення найпростіших зв'язків між явищами зовнішнього середовища.

- ✓ Науковці називають таку здатність **екстраполяцією** тварин.
- ✓ Ще одна ознака може бути використання готових або виготовлених ними знарядь.
- ✓ Ознакою, що свідчить про елементарну розумову діяльність є здатність тварин до спілкування за допомогою змістовних сигналів, якими кодуються чи позначаються предмети середовища.

Отже, про розумову діяльність тварин свідчать такі ознаки: екстраполяція, використання знарядь праці та складні системи спілкування.

Порівнявши результати досліджень дій різних тварин, науковці з'ясували, що найкраще вирішували завдання мавпи, дельфіни й ведмеді бурі.

Друге місце зайняли вовки, лисиці, собаки та воронові птахи. Саме ці тварини володіють розвиненими органами чуттів і здатні дуже добре сприймати інформацію із зовнішнього середовища та використовувати її. Дуже кмітливими виявилися черепахи та ящірки, ці рептилії вирішували завдання гірше.

Прикладами такої діяльності можуть служити здатність уникати небезпеки, долати перешкоди, ловити дичину і так далі. Але тут є важлива АЛЕ: тварина не завжди використовує розумову діяльність в повсякденному житті, здебільшого вона діє за звичним для неї шаблоном

